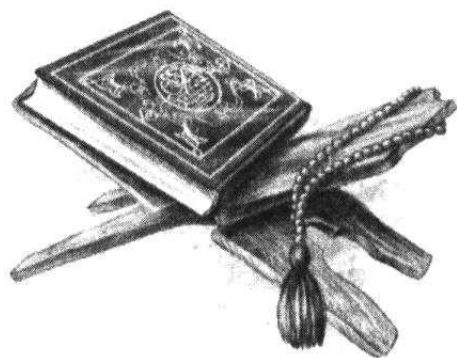

اصول ، مبانی و ضوابط ترجمه قرآن

محمد مختاری

دانش پژوه رشته تفسیر و علوم قرآن

کتابخانه ملی و اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

- سرشناسه : مختاری، محمد، ۱۳۷۶ -
- عنوان و نام پدیدآور : اصول، مبانی و ضوابط ترجمه قرآن / محمد مختاری.
- مشخصات نشر : مه ولات: انتشارات جالبز، ۱۴۰۰.
- مشخصات ظاهری : ۱۳۰ ص.
- شابک : ۴۰۰۰۰ ریال 4-511-263-622-978 :
- وضعیت فهرست : فیا
- نویسی
- یادداشت : کتابنامه : ص. ۱۲۷ - ۱۳۰ ؛ همچنین به صورت زیرنویس.
- موضوع : قرآن -- ترجمه ها
- موضوع : Qur'an -- Versions
- موضوع : قرآن -- ترجمه ها -- نقد و تفسیر
- موضوع : Qur'an -- Versions -- History and criticism
- رده بندی کنگره : ۶/۶۰ BP
- رده بندی دیویی : ۱۴/۲۹۷
- شماره کتابشناسی ملی : ۷۵۷۸۱۲۴
- وضعیت رکورد : فیا

اصول، مبانی و ضوابط ترجمه قرآن
محمد مختاری
ناشر: انتشارات جالبز
جواب: اول، بهار ۱۴۰۰ / ۱۰۰۰ نسخه
قطع: وزیری / تعداد صفحه: ۱۳۰
قیمت: ۴۰۰۰۰۰ ریال
شابک: ۴-۵۱۱-۲۶۳-۶۲۲-۹۷۸
طراح جلد: صالح مقدم
صفحه آرانی: زهرامهدی زاده

حق چاپ محفوظ است

آدرس: مشهد بلوار شهید رضوی روبروی درب دانشکده روانشناسی دانشگاه فردوسی
تلفن تماس: ۰۵۱۳۸۷۹۵۲۸۸-۰۹۱۵۸۳۱۹۵۳۵-۰۹۱۵۹۳۰۹۹۶۳

فهرست مطالب

مقدمه	۱۳
فصل اوّل: کلیات	
مبادی علوم	۱۸
مبادی روش شناسانه	۱۸
مبادی تاریخی	۱۹
اصول موضوعه	۱۹
اشتقاق و ریشه یابی واژه ترجمه	۲۰
کاربردهای مفاهیم ترجمه	۲۲
مفهوم شناسی اصطلاحی ترجمه	۲۳
انواع ترجمه	۲۷
ترجمه مطلق (جایگزین)	۲۷
ترجمه نسبی	۲۷
ارکان ترجمه	۲۸
ابعاد ترجمه	۲۹
علم، فن، هنر	۲۹
نظریه ترجمه	۳۰
روش های ترجمه قرآن	۳۰
ترجمه لفظ به لفظ	۳۱
ترجمه تحت اللفظی	۳۳
نقاط قوت	۳۴

نقاط ضعف ۳۵

ترجمه وفادار / امین / معادل ۳۶

ترجمه جمله به جمله (هسته به هسته / معنایی / محتوایی) ۳۶

ترجمه آزاد ۳۷

ترجمه تفسیری ۳۸

نقاط ضعف ۳۹

سبک‌های ترجمه‌ی قرآن ۴۰

پیشینه‌شناسی ترجمه قرآن ۴۱

پیشینه روش و سبک ترجمه ۴۲

اولین ترجمه قرآن ۴۴

ترجمه قرآن به زبان غیر فارسی ۴۴

فصل دوم: اصول و مبانی ترجمه قرآن

اصول ۴۸

اقسام اصول ۴۸

آشنایی با زبان مبدأ و درک صحیح از آن ۴۹

آشنایی کامل با زبان مقصد ۵۰

آشنایی با زبان مقابله‌ای ۵۰

تشخیص نوع عناصر زبانی ۵۰

امانت‌داری ۵۲

تاریخچه و کتاب‌شناسی ترجمه قرآن ۴۴

مبانی ۵۳

۵۳.....	اقسام مبانی ترجمه قرآن
۵۳.....	مبانی ثبوتی (امکان ترجمه)
۵۴.....	دیدگاه امکان ترجمه قرآن و دلایل آن
۵۴.....	دیدگاه عدم امکان ترجمه قرآن و دلایل آن
۵۵.....	نقد و بررسی دیدگاه عدم امکان
۵۷.....	مبانی اثباتی (جواز ترجمه)
۵۷.....	دیدگاه جواز شرعی ترجمه قرآن و دلایل آن
۵۸.....	شواهد و مؤیدات جواز شرعی ترجمه قرآن
۵۸.....	دیدگاه عدم جواز شرعی ترجمه قرآن و دلایل آن
۵۹.....	نقد و بررسی دیدگاه عدم جواز ترجمه قرآن
۵۹.....	مبانی فقهی
۶۰.....	تأثیر مبانی فقهی در ترجمه
۶۲.....	احکام فقهی ترجمه قرآن
۶۳.....	مبانی قرآنی
۶۵.....	مبانی ادبی
۶۵.....	مبانی ادبی ترجمه قرآن در زبان مبدأ
۶۹.....	مبانی ادبی ترجمه قرآن در زبان مقصد
۷۰.....	مبانی تفسیری
۷۱.....	استفاده از منابع معتبر در ترجمه
۷۲.....	ممنوعیت ترجمه به رأی
۷۳.....	توجه به پیش فرض‌های تفسیر قرآن

۷۶	توجه به اهداف قرآن و سُور در ترجمه
۷۶	مبانی کلامی
۷۸	صفات خبری و تجسیم و تشبیه
۸۱	جبر و اختیار
۸۲	آیات پیرامون جبر و تفویض
۸۴	عصمت پیامبران
۸۵	مراحل عصمت
۸۵	نظر فریقین پیرامون عصمت
۸۶	آیات پیرامون عصمت
۸۸	امامت و عدل
۸۹	آیات پیرامون امامت و عدل
۹۲	احتیاط و موازنه و تکفیر
۹۳	رؤیت خداوند
۹۳	مبانی زبان شناختی ترجمه قرآن
۹۴	واقع‌نمایی زبان قرآن
۹۵	عناصر فنی زبان قرآن
۹۶	اصطلاحات خاص زبان قرآن
۹۷	توجه به کلمات کلیدی، کانونی و محوری
۹۸	عناصر عرفی و عقلایی زبان قرآن
۹۹	تطور زبان مبدأ و مقصد
۱۰۰	انتخاب زبان مقصد

اسلام به عنوان دینی که پیروان خود را به تفکر فرا خوانده است، نخستین مشوق مسلمانان در کسب علم بوده است. از آغاز پیدایش اسلام و با تأکید پیامبر... عظیم الشأن که می فرماید: «در جستجوی علم بر آید. اگر چه در چین باشد». مسلمانان به تحصیل علوم مختلف پرداختند و این خود مهم ترین عامل پیدایش (نهضت ترجمه) در بین مسلمانان شد، چنانکه با گذشت کمتر از دو قرن از ظهور اسلام کتابخانه های بزرگ و کوچک سراسر قلمرو حکومت اسلامی را فرا گرفت. نام های: بیت الحکمه، خزانه الحکمه، دار الحکمه، دار العلم، دار الکتب، و [...] یادآور این نکته است.

یکی از مشهورترین کتابخانه های مسلمانان در اوایل عهد عباسی «بیت الحکمه» بود که مرکزی مطالعاتی برای «ترجمه» محسوب می شد.

در آنجا بسیاری از کتاب ها از زبان های غیر عربی، همچون یونانی و سانسکریت به عربی ترجمه شد که نام آنها در فهرست «ابن ندیم» و کشف الظنون (حاجی خلیفه) آمده است. البته مسلمین تنها به ترجمه علوم پیشین و فرا گرفتن و انتقال آنها بسنده نکردند، بلکه موجب تحوّل و اصلاح آنها شدند و بر این گنجینه گرانهای انسانی، طرح های ارزشمند و نوینی افزودند که متأخران در دوره های بعد به آنها استناد جستند و ابتکارات و اختراعات خود را بر مبنای آنها پیش بردند. از این رو مسلمانان را در پیدایش دانش های نوین سهمی به سزا است.

دومین حرکت «ترجمه را باید در ترجمه از عربی به زبان لاتینی و سایر زبان های اروپایی جستجو کرد. چنانکه می دانیم، مردم مغرب زمین به هنگام برخورد با تمدن اسلامی در انحطاط به سر می بردند. پس از تثبیت شرایط در آندلس و جنوب ایتالیا و شکوفایی دانش و

ادب در میان مسلمانان، غربی‌ها بر تداول علوم و ترقی مسلمانان واقف شدند و با همه خصوصیتی که نسبت به اسلام و مسلمانان داشتند در پیروی از آنان کوشیدند.

ترجمه قرآن همزمان با ترجمه سایر متون، به وسیله کشیشان، نه به قصد فهم معارف اسلامی بلکه به مثابه حربه‌ای جهت مقابله با آن آغاز شد، و اصحاب کلیسا خصوصیت خود را در بد جلوه دادن مفاهیم عالی قرآن نشان دادند! به گونه‌ای که آثار سوء آن پس از اینکه قرآن از قرن یازدهم به بعد به وسیله ترجمه لاتینی مورد تهاجم فکری قرار گرفت ادامه داشت. این هجوم فکری در ترجمه قرآن به زبان‌های دیگر سرایت کرد، چندانکه تا اوایل قرن بیستم ادامه یافت و باعث خدشه دار شدن چهره اسلام در نزد مسیحیان گردید. هم اکنون نیز رسوبات این طرز تفکر در پاره‌ای از نوشته‌های مسموم آنان به چشم می‌خورد.

متأسفانه مسلمانان که خود گرفتار جنگ داخلی سوز فرقه‌ای و مذهبی شده بودند در این باره کار چندانی انجام ندادند و تعداد ترجمه‌هایی که بعدها به وسیله آنان به بازار عرضه شد، بسیار اندک بود که آنها هم خالی از ضعف نیست و آنگونه که در خور قرآن است به انجام نرسیده است. و امروز که اسلام حیات نوینی را آغاز کرده و آوازه بلند آن دوباره از شرق برخاسته، پرداختن به امر ترجمه قرآن در عصر تشنه معارف و برای انسان شکست خورده در برابر تمدن مادی غرب اجتناب ناپذیر است. همواره برخی از علوم با وجود اهمیت بسیار، از نگاه‌ها مخفی مانده‌اند و به بهانه‌ی ارتکازی بودن آن، مورد اهتمام قرار نمی‌گیرند. شاید بتوان اصلی‌ترین این دانش‌ها را علم منطق دانست. قواعد تفسیر نیز نمونه این گونه علوم یا فنون است. قواعد تفسیر تلاش می‌کند مسیر یک مفسر را به گونه‌ای بیان کند و احتمال اشتباه، انحراف و خطا را از مسیر را به حداقل برساند. قواعد ترجمه نیز می‌تواند در شمار این دانش‌ها یا فنون طبقه بندی شود؛ قواعد ترجمه نیز می‌کوشد ابزار و مسیر حرکت مترجم از مبدأ به مقصد را به روشنی نمایان سازد و کار دشوار علمی-فنی-هنری او را در قالبی

کلاسیک و محافظت شده قرار دهد. از طرفی دیگر، امکان مطرح کردن نقدهای عالمانه و سازنده را فراهم می‌سازد و نتیجه تلاش مترجم را در جهت رشد و تکامل قرار می‌دهد؛ زیرا اگر مبانی، اصول و روش کار مترجم بر ناقد آشکار نباشد و این دو نتوانند در یک راستا ارتباط برقرار نکنند، نقد نخواهد توانست به هدف مهم خود دست یابد.

در راستای جریان تفسیر، باید نهضتی را جهت امر ترجمه توسط اهل فن و صاحبان صلاحیت به راه انداخت، چرا که امر ترجمه قرآن به جهت سنگلاخ‌ها و مشکلات فراوان بر سر راه، و با توجه به حساسیت ترجمه قرآن و صعوبت بسیار آن با التزام به دقت و رسایی، همکاری گروهی کارشناس و متخصص را به ریاست مترجم و مفسر طلب می‌کند که پیام قرآن را به گوش جهانیان برسانند.

www.ketab.ir